

Stanisław Brzóska

Stanisław Brzóska (ur. 30 grudnia 1832 w Dokudowie koło Białej Podlaskiej, zm. 23 maja 1865 w Sokołowie Podlaskim) – polski duchowny rzymskokatolicki, generał i naczelny kapelan województwa podlaskiego w czasie powstania styczniowego, naczelnik wojenny powiatu łukowskiego, organizator i dowódca oddziału powstańczego złożonego z chłopów.

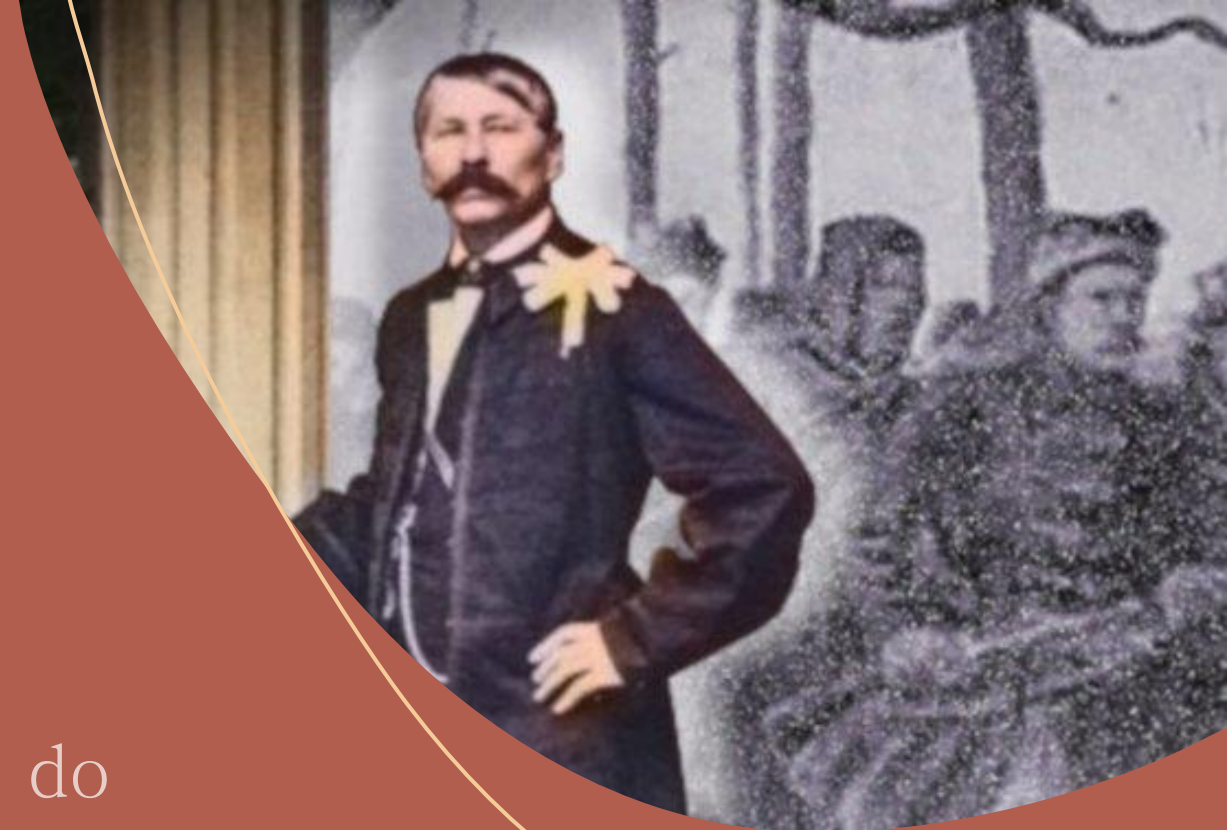

Był synem szlachcica Marcelego Brzóska i Karoliny z Enskajtów. Pochodził z podlaskiej rodziny szlacheckiej, pieczętującej się herbem Nowina .

Po ukończeniu szkół w 17. roku życia wstąpił na Uniwersytet Kijowski, który po trzech latach opuścił, aby podjąć naukę w seminarium w Janowie Podlaskim. Pełnił tutaj swe obowiązki kapłańskie przez okres trzech lat. Po tym okresie przeniesiony został na takie samo stanowisko do Łukowa

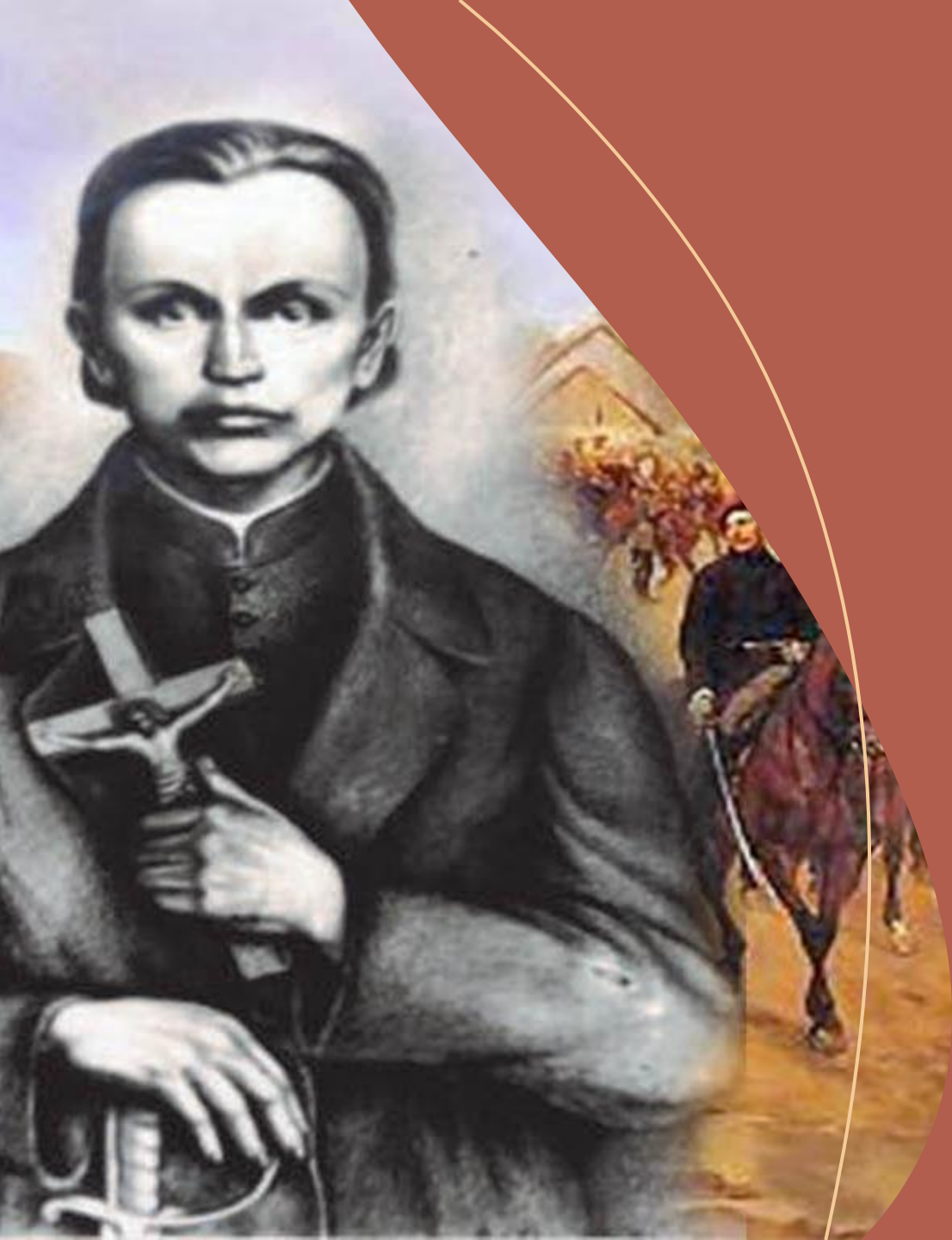

- 10 marca 1861 został aresztowany przez władze rosyjskie za głoszenie kazania patriotycznego. Sąd wojenny skazał go na 2 lata twierdzy w Zamościu, karę zmniejszono do roku, w więzieniu przebywał tylko 3 miesiące.

- Po powrocie z twierdzy, Brzóska nawiązał kontakty z pijarem Adamem Słotwińskim i Stanisławem Krzeczkovskim wstąpił do obozu „Czerwonych”, który przygotowywał się do powstańczej walki z zaborcą. Nowo przybyły na Podlasie naczelnik, pułkownik Walenty Lewandowski mianował księdza Brzóske naczelnikiem powiatu łukowskiego; funkcję tę pełnił do wybuchu powstania styczniowego

- 23 stycznia z grupą włościan zaatakował garnizon łukowski. Mianowany przez Rząd Narodowy naczelnym kapelanem wojsk powstańczych w stopniu generała.

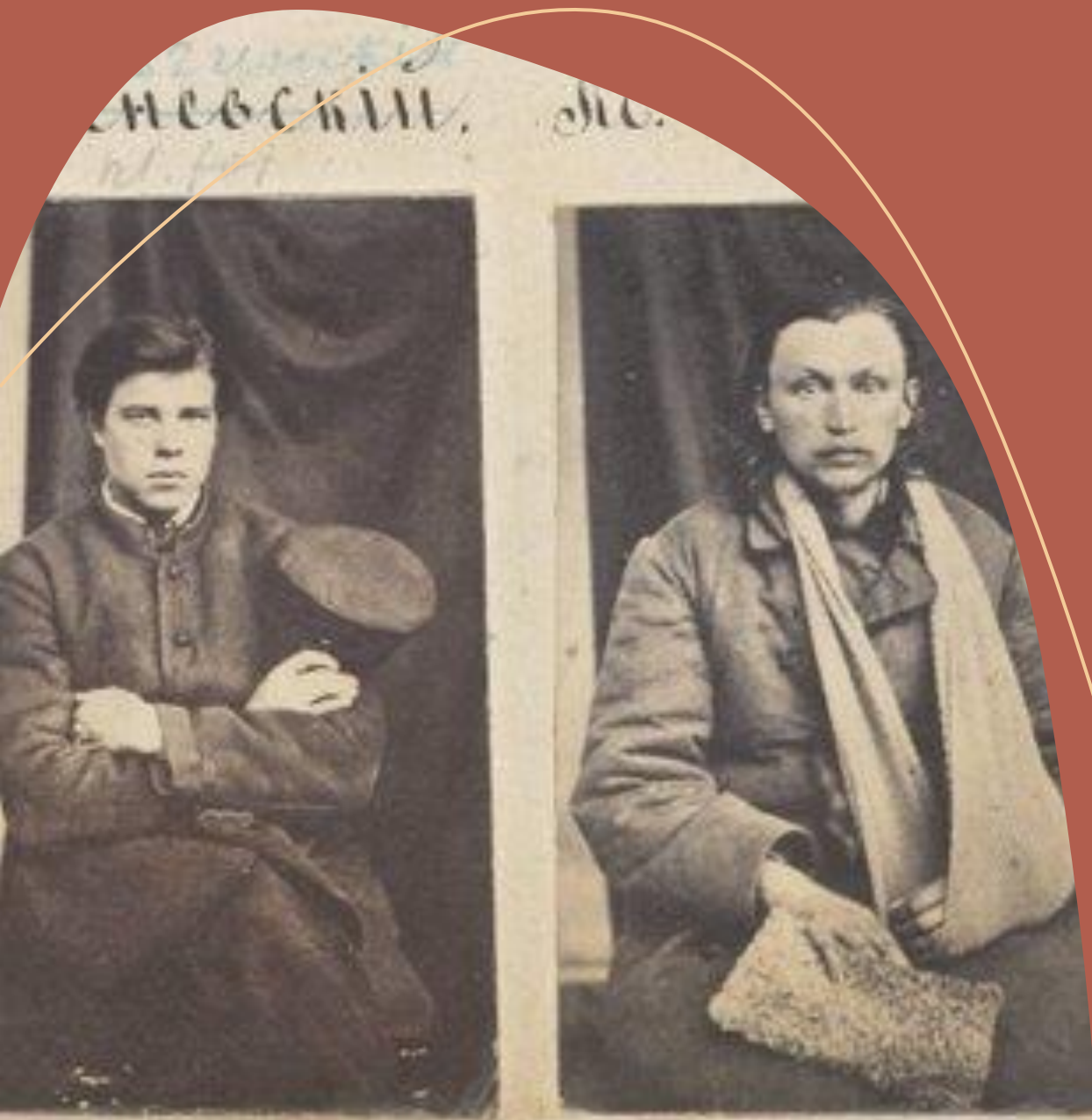
Bitwy

- Pod Siemiatyczami
- Pod Woskrzenicami
- Pod Gręźówką
- Pod Włodawą
- Pod Sławatyczami
- Pod Fajslawicami

W roku 1865 ukrywał się wraz ze swym adiutantem Franciszkiem Wilczyńskim we wsi Krasnodęby-Sypytki pod Sokołowem, w domu sołtysa Ksawerego Bielińskiego. Miejsce pobytu księdza wskazała w wyniku tortur Antonina Konarzewska, kurierka Rządu Narodowego. W kwietniu 1865 roku wieś została otoczona przez wojska rosyjskie.

W czasie ucieczki został ranny w rękę i wraz z adiutantem Wilczyńskim dostał się do niewoli. Wyrokiem sądu polowego został skazany na powieszenie.

Wyrok zaakceptował namiestnik Królestwa Polskiego, Rosjanin narodowości niemieckiej, feldmarszałek Fryderyk Wilhelm Rembert hrabia von Berg. Egzekucję na ks. Brzósce i Wilczyńskim wykonano 23 maja 1865 r. na rynku w Sokołowie Podlaskim w obecności dziesięcioletniego tłumu. Brzóska był ostatnim powstańcem, który utrzymał się w Królestwie aż do wiosny 1865.

23 maja 1925 roku odsłonięto w Sokołowie^[7] pomnik ks. Stanisława Brzóska, z którego na początku 1940 roku Niemcy zrabowali rzeźby orła i wieńca z liści laurowych. W 1984 roku dzięki inicjatywie mieszkańców Sokołowa przywrócono pomnikowi dawny wygląd i w kolejną rocznicę śmierci księdza Brzóska – 23 maja 1984 roku – dokonano ponownego odsłonięcia pomnika.

NA PODLASIU
KS. STANISŁAWA
BRZÓSKI
I
ROMANA
OGIŃSKIEGO

